

Guvernul Republicii Moldova
Ministerul Economiei și Infrastructurii

ORGANIZAȚIA PENTRU DEZVOLTAREA SECTORULUI
ÎNTRERINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII

RAPORT ANUAL

2017

**PRIVIND IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI DE ATRAGERE A REMITENȚELOR ÎN
ECONOMIE PENTRU ANII 2010-2018 «PARE 1+1»**

„ÎMPREUNĂ CREĂM VIITORUL ACASĂ!”

CUPRINS

I.INTRODUCERE

II.REZULTATELE PROGRAMULUI „PARE 1+1”:

Componenta I - Informare și comunicare

Componenta II - Instruire și suport antreprenorial

Componenta III „Finanțarea afacerilor/Regula 1+1”

Componenta IV „Monitorizare post-finanțare”

III.IMPACTUL PROGRAMULUI „PARE 1+1”

I. INTRODUCERE

Programul de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1” pentru anii 2010-2018 (în continuare PARE 1+1) este aprobat prin HG nr. 972 din 18.10.2010 și destinat lucrătorilor migranți sau rudelor de gradul întâi ai acestora, care doresc să investească în inițierea sau extinderea unei afaceri.

Scopul Programului constă în mobilizarea resurselor umane și financiare ale persoanelor plecate benevol peste hotarele țării pentru a desfășura activitate de muncă, numite în continuare lucrători migranți, în dezvoltarea economică durabilă a Republicii Moldova.

PARE 1+1 tinde să faciliteze accesul la finanțare al migranților și să-i reintegreze în societate, contribuind totodată, la stimularea transferurilor bănești pe căi oficiale și introducerea bunelor practici din statele gazdă ale migranților. Astfel fiind creată o pârghie pentru introducerea inovațiilor și noilor tehnologii.

În cadrul Programului, antreprenorii au posibilitatea să beneficieze de un grant în sumă de până la 250 mii lei, în baza regulii „1+1”, care prevede că fiecare leu investit din remitențe va fi suplinit cu un leu din cadrul PARE.

Pentru a participa la Program, solicitantul trebuie să întrunească următoarele condiții:

- a) să fie cetățean al Republicii Moldova;
- b) să fie lucrător migrant din Republica Moldova sau rudă de gradul I – beneficiar de remitențe;
- c) să intenționeze să lanseze o afacere proprie în Republica Moldova sau să dezvolte afacerea existentă;
- d) să dispună de capital propriu, provenit din remitențe și să poată confirma prin prezentarea documentelor justificative, proveniența mijloacelor financiare (*contract de muncă; certificat de confirmare a salariului/veniturilor; extras din conturi bancare; copiile dispozițiilor de transfer bancar, declarații vamale*).

Programul cuprinde 4 componente:

- I. Informare și comunicare;
- II. Instruire și suport antreprenorial;
- III. Finanțarea afacerilor / Regula 1+1;
- IV. Monitorizare post-finanțare și evaluare.

Obiectivele Programului sunt următoarele:

- ▶ creșterea nivelului de informare a lucrătorilor migranți din Republica Moldova și a beneficiarilor de remitențe privind oportunitățile de dezvoltare a unei afaceri în țara de origine;
- ▶ sporirea abilităților antreprenoriale în rândul lucrătorilor migranți și beneficiarilor de remitențe;
- ▶ stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii de către lucrătorii migranți și beneficiarii de remitențe;
- ▶ facilitarea accesului lucrătorilor migranți și beneficiarilor de remitențe la resursele financiare necesare înființării / dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii în Republica Moldova;
- ▶ promovarea culturii financiare și a economiilor.

Obiectivele menționate mai sus sunt reflectate în mai multe documente strategice ale țării, precum:

- Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova 2020”;
- Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020
- Strategia de dezvoltare a agriculturii și a mediului rural pentru 2014-2020
- Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2016-2020;
- Strategia Națională în domeniul migrației și azilului (2011-2020);
- Strategia Națională “Diaspora 2025”
- Programele de Activitate ale Guvernului Republicii Moldova;
- Planul de Acțiuni privind Stimularea reîntoarcerii lucrătorilor migranți moldoveni de peste hotare.

II. REZULTATELE PROGRAMULUI „PARE 1+1”

Componenta I - Informare și comunicare

În cadrul Programului, lucrătorii migranți și rudele de gradul întâi ale acestora **beneficiază de consultanță și informare gratuită** privind oportunitățile inițierii și dezvoltării unei afaceri, proiectele de susținere a mediului de afaceri pe teritoriul țării, sursele de finanțare ale unui proiect investițional, aspectele legislative ale activității antreprenoriale etc.

Pe parcursul anului 2017, colaboratorii ODIMM au acordat în cadrul Programului „PARE 1+1” **3000 consultații** în oficiu, telefon și email.

Promovarea Programului în rândul potențialilor beneficiari reprezintă unul din obiectivele de bază ale ODIMM. În acest sens, pe parcursul anului 2017, o atenție sporită a fost acordată activităților menite să sporească gradul de vizibilitate al Programului, fiind elaborat un Plan de comunicare, în baza căruia au fost inițiate un șir de acțiuni de promovare. În acest sens, ținem să evidențiem următoarele materiale elaborate și distribuite în cadrul Programului:

- **pliantele “PARE 1+1”** - conțin informația de bază privind eligibilitatea la PARE 1+1, documentele necesare a fi prezentate, etapele Programului, alte date utile;
- **broșurile “Istории de succes”** (în limba română și rusă) – prezintă ideile de afaceri ale beneficiarilor Programului, regiunile unde acestea sunt desfășurate, țara de proveniență a remitențelor, fotografiile ale utilajelor și echipamentelor procurate în cadrul Programului;
- **Gazeta IMM-urilor**, conține informația despre impactul Programului în economia Republicii Moldova, criteriile de eligibilitate la program, 4 istorii de succes și unele curiozități ce vizează eficiența activității antreprenoriale. Această informație a fost distribuită migranților moldoveni, participanți la evenimentul “Diaspora” organizat în luna august de către BRD și în cadrul altor evenimente organizate de ODIMM;
- **articole despre Program**, pe parcursul anului 2017 au fost editate circa 500 de articole despre/cu PARE 1+1: Moldova 1, Realitatea TV, Publika TV, Prime TV, TVR Moldova, Agro TV, Radio Moldova, Radio Noroc, Radio Chișinău, moldpres.md, ipn.md, infotag.md, mybusiness.md, infomarket.md, tv8.md, tv10.md, point.md, noi.md, agora.md, bani.md, diez.md, evzmd.md, deschide.md, edufin.md, interlic.md, unimedia.info, allmoldova.com, moldovao.org, abcnews.md, hotnews.md, agrobiznes.md, observatoruldenord.md, gazetadesud.md, unghiul.md, provincial.md, timpul.md, curentul.md, evenimentul.md, adevarul.ro, stiridinmoldova.md, stirlocale.md, oficial.md, gagauzinfo.md, gagauzmedia.md, gagauznews.md.

În scopul promovării Programului „PARE 1+1”, la 28 martie 2017, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului IMM în colaborare cu Ministerul Economiei și Infrastructurii a organizat Conferința Națională **„Remitențele – sursă de amplificare economică a regiunilor”**. La eveniment au participat circa **120 persoane**: beneficiari ai programului “PARE 1+1”, parteneri, organizații naționale și internaționale, mass-media.

În cadrul Conferinței a fost organizată o sesiune de lucru, unde au fost abordate 2 tematici: Metode eficiente de extindere a afacerii și Asocierea-model de cooperare a creșterii economice, în cadrul cărora beneficiarii sau implicat activ, împărtășindu-și experiența și invocând principalele obstacole cu care se confruntă.

În rezultatul sesiunilor de lucru, din 80 persoane, beneficiari ai Programului PARE 1+1, s-a constatat că 43,4% din participanți planifică să exporte, 7,5% deja exportă, iar 20,1% sunt membri ai asociațiilor de producători.

De asemenea, în cadrul Conferinței, a fost organizată o mini expoziție a beneficiarilor Programului PARE 1+1, care au prezentat produsele sale.

Pentru a elucida rezultatele implementării Programului de Atragere a Remitențelor în Economie „PARE 1+1” în a doua parte a conferinței a fost prezentat impactul Programului de Atragere a Remitențelor în Economie ”PARE 1+1” și noile provocări pentru antreprenorii.

Cu cuvânt de salut au venit oficiali ai Republicii Moldova și Uniunii Europene, iar beneficiarii programului au adus mulțumiri pentru aportul pe care îl acordă statul în crearea și dezvoltarea afacerilor în țară.

La conferință au fost prezentate cele mai interesante istorii de succes. Celor mai activi beneficiarii s-au înmânat diplome de merit.

Rezultatele Programului au fost prezentate în cadrul Conferinței și difuzate prin intermediul emisiunilor TV și Radio.

De asemenea, Programul PARE 1+1 a fost mediatizat la **evenimentele organizate** de ODIMM și alți parteneri de dezvoltare, precum sunt:

Expoziția Anuală „Fabricat în Moldova”, la care ODIMM a participat cu stand și a acordat consultații privind condițiile de participare la Programe și a distribuit materiale informaționale pentru vizitatorii expoziției;

- În cadrul centrului Nexus Chișinău au fost desfășurate **sesiuni de informare cu privire la Programul ”PARE 1+1”** pentru circa 25 persoane din Raionul Rezina;
- Peste 450 tineri din instituțiile de învățământ mediu de specialitate și superior au fost informate cu referire la Programul PARE 1+1;
- în cadrul Forumului Internațional al Tinerilor Antreprenori, organizat de ANTIM
- ODIMM în cadrul Conferinței naționale anuale ”Mecanisme de susținere și promovare a afacerilor tinerilor antreprenori” organizate de Universitatea Agrară de Stat din Moldova.

- La solicitarea Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei în cadrul sesiunii de instruire a punctelor de contact pentru migranții reveniți, prin Proiectul Migrație și dezvoltare locală, a fost prezentat Programul "PARE 1+1";
- Prezentarea Programului "PARE 1+1" în cadrul Conferinței dedicate celebrării Zilei Mondiale a Alimentației cu genericul "Schimbarea viitorului migrației, investiții în agricultură și dezvoltarea rurală" organizată de Organizația pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite (FAO) și OIM.

Prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, au fost diseminate informații în ambasadele Republicii Moldova cu referire la posibilitățile cetățenilor moldoveni migranți sau rude de gradul întâi ale acestora de a iniția și dezvolta o afacere și de a obține grant în valoare de până la 250 000 lei.

Se continuă colaborarea cu **mass-media**, fiind diseminate și prezentate istoriile de succes la televiziunile locale și naționale: Moldova 1, TVR, Publika TV, Jurnal TV, Prime, Regional TV, AgroTV, etc. Programul PARE 1+1 a fost mediatizat prin intermediul Diasporei.

În cadrul săptămânii "Zilele diasporei" au fost efectuate întreveneri cu cetățenii Republicii Moldova care muncesc peste hotare.

Din experiența „PARE 1+1”, comunicarea „de la om-la-om” este o metodă eficientă de prezentare a Programului, fără nici un cost adițional pentru ODIMM.

Este menținută **pagina de socializare** a Programului, unde este diseminată informația utilă pentru antreprenori, precum și plasate filmulețe cu istoriile de succes ale beneficiarilor „PARE 1+1”.

Componenta II - Instruire și suport antreprenorial

În anul 2017 în cadrul **Programului PARE 1+1** au fost organizate 11 grupe de instruire la care au participat **310 de persoane**, inclusiv 27.4% femei.

Din totalul celor instruiți, **35% din participanți sunt migranți**, inclusiv 27% reîntorși acasă, iar **65% rude de gradul I**. Ponderea femeilor participante la instruire constituie 27.4%.

Aria geografică a participanților la instruire este variată, având solicitanți din **peste 25 de țări** ale lumii. Ca și anul trecut migranții din Italia sunt pe I poziție în clasament, înregistrând 39%, urmată de Federația Rusă cu 13%.

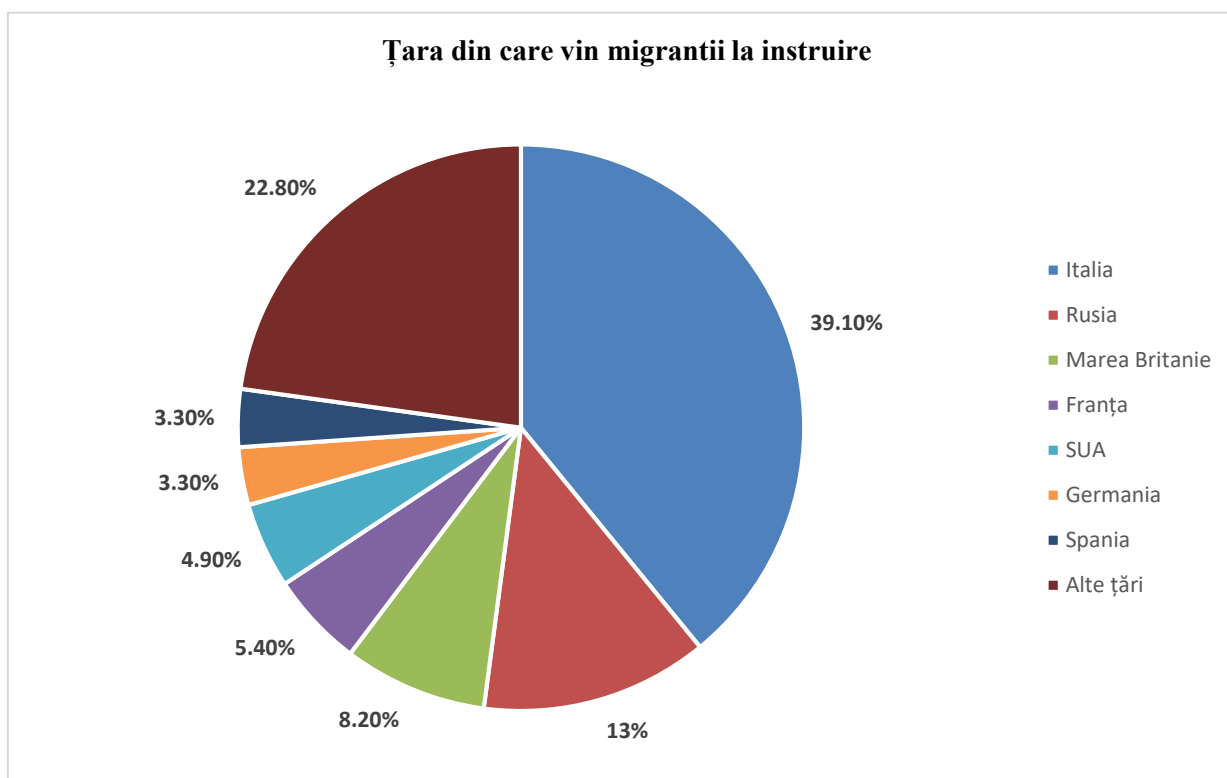

Diagrama 2.1. Țara din care vin migranții la instruire

Vârsta medie a participanților la instruire este de **41 de ani**, care rămâne a fi una tânără.

Totodată, participanții la instruire provin din **30 de raioane** ale Republicii Moldova, acoperind **91% din toată aria geografică a țării**, ceea ce este un indicator relevant, al Programului PARE 1+1.

De la începutul implementării programului au fost instruite **1873 de persoane**.

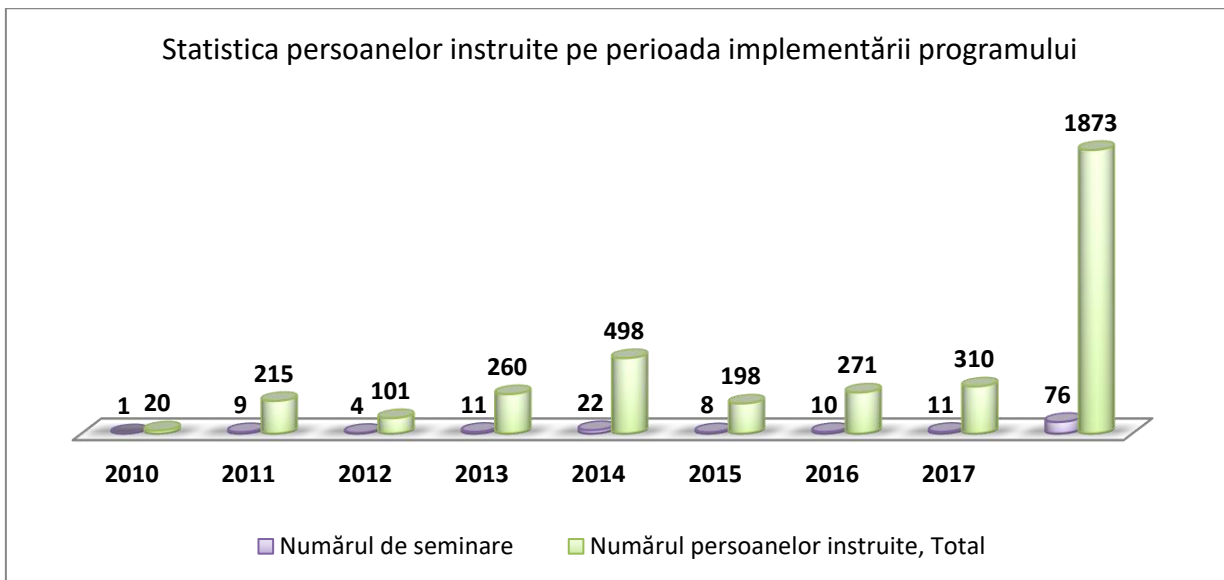

Diagrama 2.2. Evoluția numărului sesiunilor de instruire și a persoanelor instruite

Cei mai mulți participanți la instruire și anume 18% vin din mun. Chișinău, urmat de raionul Hâncești –9%, Telenești –6.6%, Nisporeni–6.3%, UTA Găgăuzia–5 %, și din Florești, Ialoveni, Călărași câte – 4%, etc.

Circa 87.1% din numărul total al persoanelor instruite gestionează deja o afacere, ceea ce indică asupra unui interes sporit al întreprinzătorilor pentru dezvoltarea și extinderea afacerii cu suportul programului.

Din totalul celor instruiți care gestionează o afacere, 26.7% dețin Gospodărie Țărănească, 21.8% - SRL și 1.7% - ÎI. Din punct de vedere al domeniilor de activitate majoritatea activează în domeniul agriculturii, circa 85%, iar ceilalți activează în domeniul producerii, industriei ușoare și prestări servicii. Totodată din numărul întreprinzătorilor instruiți circa 62.2% gestionează start-upuri, întreprinderi care activează nu mai mult de 3 ani, și care la această etapă de activitate au nevoie atât de instruire, cât și de suport financiar.

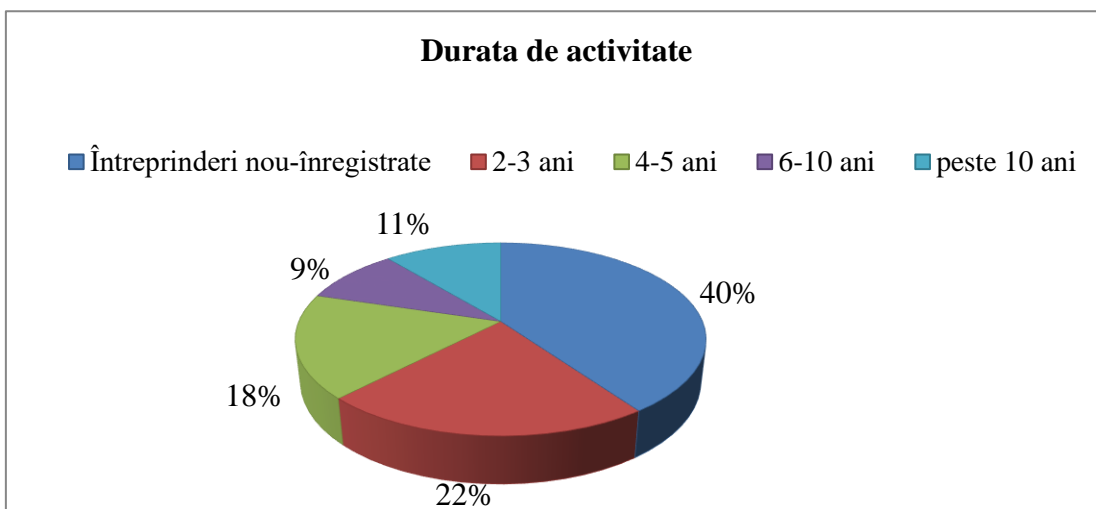

Diagrama 2.3. Structura agenților economici participanți la instruire după durata de activitate

De asemenea, participanții la instruire deținători de întreprinderi gestionează preponderent întreprinderi micro cu până la 3 angajați.

Întru determinarea gradului de satisfacție a participanților de la programul de instruire, la finele fiecărui curs s-a aplicat chestionarul de evaluare.

Astfel, per ansamblu, circa 99.5% din participanți au menționat că au rămas satisfăcuți de instruire iar subiectele predate au fost clare, relevante și bine documentate. În același timp 97.9% din participanți au indicat că cursurile le-au oferit suficiente cunoștințe pentru a elabora de sine stătător un plan de afaceri. De asemenea fiind rugații să dea o apreciere pentru modulele de instruire am constatat următoarele:

Nu toate modulele de instruire au fost ușoare în asimilare de către participanți. Printre modulele cu un grad mai înalt de dificultate s-au menționat "Inițiere în contabilitate", participanții, argumentând că nu au suficiente cunoștințe în domeniu și ar avea nevoie de mai multe zile de instruire pentru acest modul. Astfel, pentru doritorii de a se instrui adițional, antreprenorii sunt ghidați să participe la Programul de instruire continuă „Gestiunea Eficientă a Afacerii”, care oferă informații mai detaliate și mai specifice în domeniul solicitat.

Alte module de instruire menționate de către participanți sunt:

- Managementul financiar;
- Contabilitate.

La nivel de proces de organizare participanții au recomandat:

- Organizarea cursurilor de instruire și în raioanele țării;
- Oferirea mai multor exemple practice la cursurile de instruire;
- Organizarea cursurilor într-un timp favorabil pentru agricultori

În concluzie, menționăm că din totalul celor instruiți, circa 90% doresc să participe și la alte module de instruire.

Componenta III. „Finanțarea afacerilor/Regula 1+1”

În cadrul Programului, începând cu 18.08.2017, antreprenorii au posibilitatea să beneficieze de grant în sumă de până la 250 mii lei, în baza regulii „1+1”, care prevede că fiecare leu investit din remitențe va fi suplinit cu un leu din cadrul PARE.

Pe parcursul implementării Programului, **1348** de întreprinderi au solicitat grantul “PARE 1+1”, respectiv au elaborat un plan de afaceri, au prognozat activitatea întreprinderii pe un termen de cel puțin 3 ani de zile, au beneficiat de consiliere referitor la rentabilitatea și oportunitatea implementării proiectului investițional, iar cu **1136** întreprinderi au fost încheiate contracte de finanțare nerambursabilă.

Pe parcursul anului 2017, la Programul PARE 1+1 au fost depuse în total **389 cereri de participare** la Componenta II „Instruire și suport antreprenorial” și **224 de cereri** la Componenta III „Finanțarea afacerilor”.

Numărul cererilor de finanțare nerambursabilă depuse în anul 2017 este cu 40 mai mic decât în anul precedent, însă aceasta nu are o influență negativă asupra indicatorilor stabiliți.

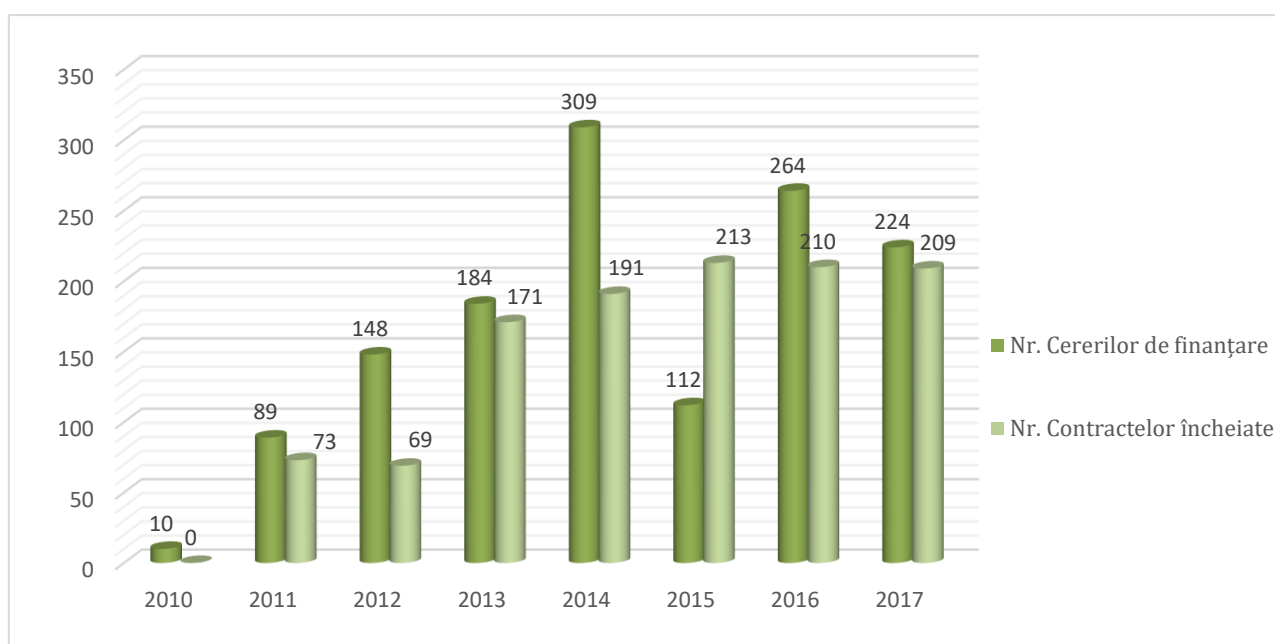

Figura 3. 1. Dinamica numărului cererilor și contractelor de finanțare nerambursabilă

ODIMM, la rândul său, conform Regulamentului Programului de Atragere a Remitențelor în Economie “PARE 1+1” a efectuat analiza proiectelor investiționale și a prezentat cererile de finanțare nerambursabilă Comitetului de Supraveghere a Programului pentru aprobare. Respectiv, pe parcursul perioadei de gestiune au fost organizate 6 ședințe ale Comitetului de Supraveghere a Programului de Atragere a Remitențelor în Economie “PARE 1+1” în cadrul cărora au fost analizate și aprobate 209 cereri de finanțare nerambursabilă.

Astfel, au fost încheiate în total **209** contracte de finanțare nerambursabilă în sumă de **43,7 mln. lei**, care va contribui la atragerea în economie a circa **118,79 mil. lei** investiții.

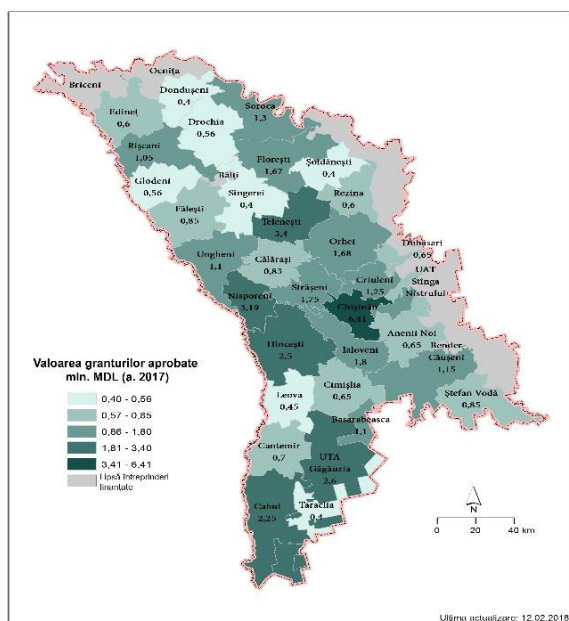

Figura 3.2. Distribuția pe raioane a volumului granturilor aprobate în anul 2017, mln. lei

Analiza volumului investițiilor planificate în economie în anul 2017 de către beneficiarii Programului PARE 1+1, atestă faptul că preponderent acestea sunt localizate în municipiul Chișinău, constituind 18,55 mln. lei (15,65%) din volumul total pe țară, urmate de r. Telenești cu 8,03 mln. lei (6,77%), UTA Găgăuzia cu 7,51 mln. lei (6,33%) și raionul Nisporeni cu 7,35 mln. lei (6,2%). De asemenea, se preconizează a fi alocate cele mai puține investiții în raionul Taraclia cu 0,99 mln. lei, Leova cu 0,91 mln. lei și Șoldănești cu 0,99 mln. lei.

În anul 2017 au fost aprobate spre finanțare granturi pentru antreprenorii din municipiul Chișinău în sumă de 6,41 mln. lei. Pentru raioanele Telenești și Nisporeni au fost aprobate granturi în sumă de 3,4 mln. lei și 3,19 mln. lei, respectiv. Pentru UTA Găgăuzia au fost aprobate granturi în valoare de 2,6 mln. lei, pentru raionul Hîncești – 2,5 mln. lei și pentru r. Cahul 2,25 mln. lei. Din raioanele Briceni și Ocnita nu au participat în anul 2017 nici un antreprenor pentru a beneficia de grant.

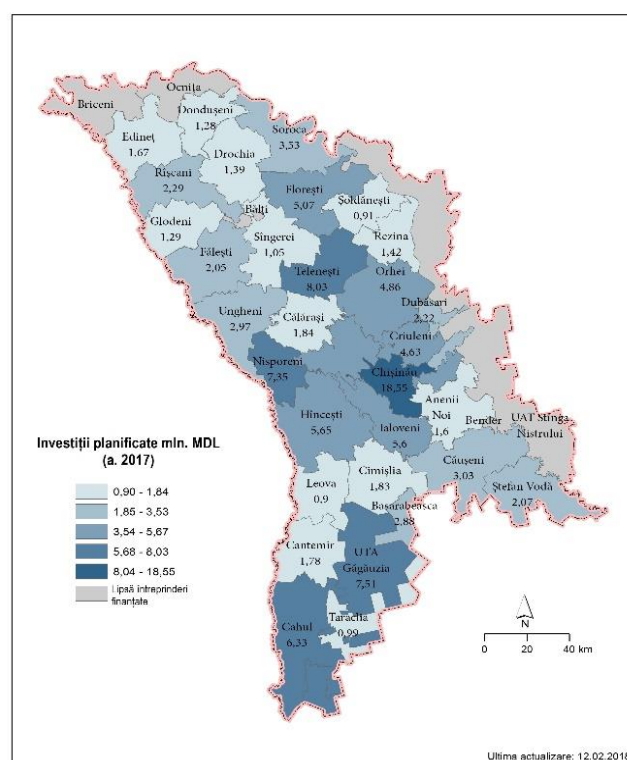

Figura 3.3. Distribuția pe raioane a volumului investițiilor planificate în anul 2017, mln. lei

Pe parcursul întregii perioade de derulare a Programului au fost aprobate spre finanțare granturi în sumă de 215,8 mln lei, care conduc la circa 697,97 mln lei investiții în economie.

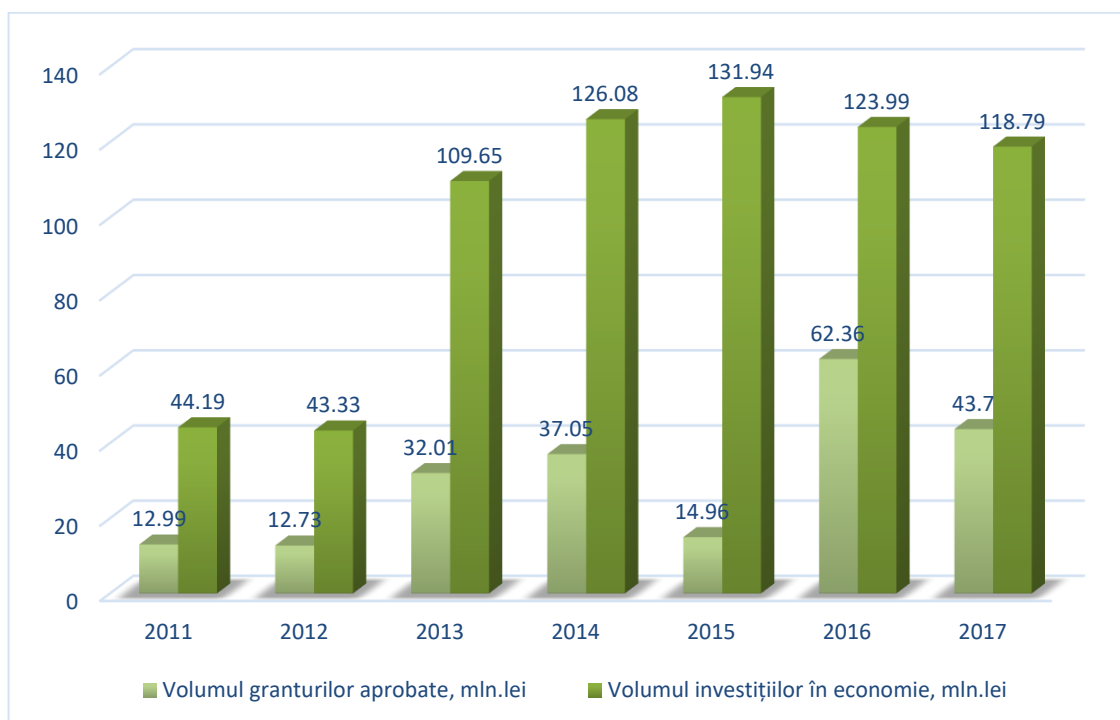

Diagrama 3.4. Volumul granturilor aprobate și investițiilor în economie, mln. lei

În cadrul întreprinderilor cu care s-au încheiat contracte de finanțare nerambursabilă pe parcursul anului de raportare vor activa circa 590 persoane, inclusiv 217 locuri de muncă pentru femei și 222 locuri de muncă pentru tineri. De asemenea, vor fi create circa **271 locuri noi de muncă**.

Din totalul beneficiarilor cu care s-au încheiat contracte de finanțare nerambursabilă, 89 sunt start-up-uri, iar 120 întreprinderi sunt în faza de dezvoltare.

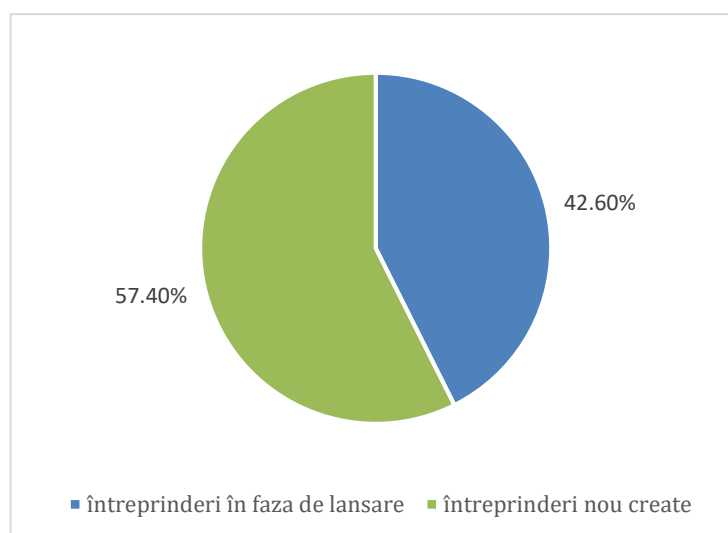

Diagrama 3.5. Structura întreprinderilor în funcție de perioada de creare, %

Din totalul întreprinderilor acceptate spre finanțare, **96** afaceri sunt create de **lucrătorii migranți**, care s-au întors de peste hotare, iar **113** întreprinderi fiind constituite de rudele de gradul I ale migranților.

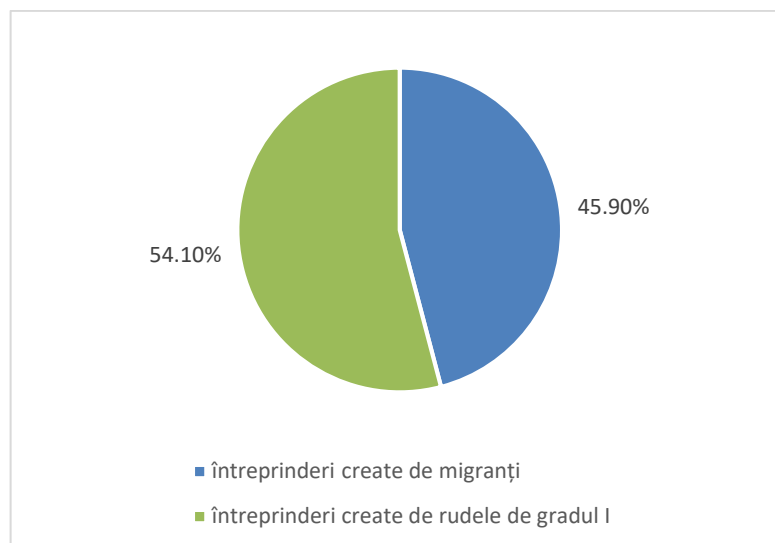

Diagrama 3.6. Ponderea întreprinderilor create de lucrătorii migranți și rudele de gradul I ale acestora în totalul întreprinderilor, %

De asemenea, **90** afaceri (43,1%) sunt create și administrate de către tineri, iar **66** afaceri (31,6%) din total sunt create/administrate de către femei.

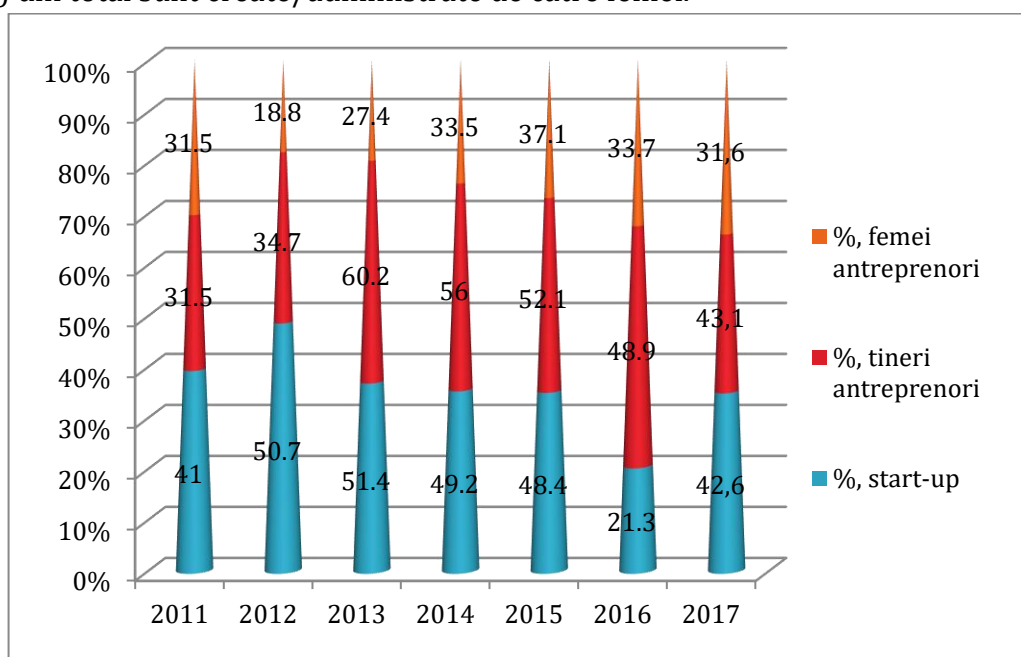

Diagrama 3.7. Ponderea start-upurilor, întreprinderilor create de tineri și întreprinderilor create de femei în totalul întreprinderilor, %

Ponderea întreprinderilor create de tineri, analizată pe parcursul întregii perioade, se observă că, începând cu anul 2014 are tendința de a se micșora, fapt condiționat fie de participarea tinerilor la diverse concursuri cu porțiuni de grant care, respectiv nu permite

aplicarea la Programul "PARE 1+1", fie lipsa cunoștințelor acestora în inițierea și gestionarea unei afaceri sau de emigrarea tinerilor peste hotarele țării.

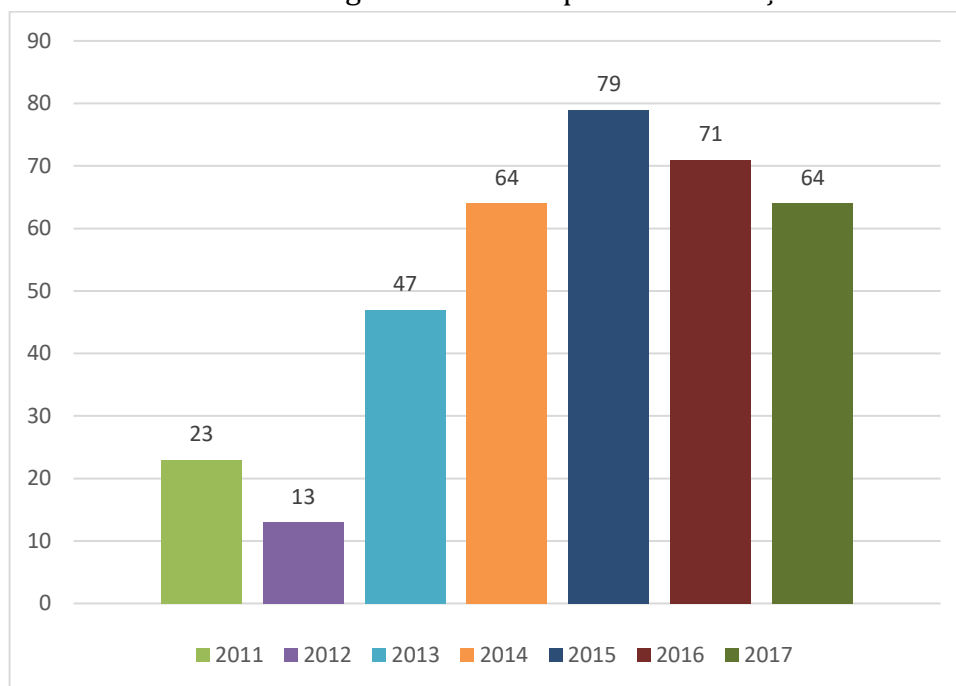

Diagrama 3.8. Evoluția numărului întreprinderilor create/gestionate de femei

Pe parcursul derulării Programului, se observă că numărul femeilor care inițiază/dezvoltă o afacere are o tendință de creștere începând cu anul 2013, iar începând cu anul 2015 se atestă o scădere cu 8 persoane în 2016 și respectiv 7 persoane în 2017 comparativ cu perioada de gestiune anterioară.

Din totalul beneficiarilor de finanțare nerambursabilă, **140 afaceri** (66,9%) sunt demarate în **agricultură** și orientate spre diferite tipuri de activitate: cultivarea cerealelor și viței-de-vie, cultivarea plantației de meri, nuciferi, piersici și cireși, înființarea plantațiilor de Paulownia, cultivarea lavandei, măcieșului, cătinii albe, pomușoarelor, căpșunilor și producerea uleiului esențial de lavandă, creșterea legumelor în spații protejate, creșterea animalelor (ferme de vaci, iepuri, chinchila, struți) și apicultură. Totodată, menționăm că, **39 întreprinderi** (18,7 %) activează în domeniul **prestării serviciilor** (servicii de spălare și curățare a articolelor textile, prestarea serviciilor de tipărire și design specializat, servicii foto și video, servicii educaționale pentru copii, servicii medicale, servicii stomatologice, servicii hoteliere și de agrement, transport de mărfuri și servicii de construcții) și **30 întreprinderi** (14,4 %) în **industria prelucrătoare**, cu activități în producerea mobilei, lădițelor din lemn și a peleților, fabricarea ușilor și geamurilor din lemn masiv și PVC, fabricarea produselor textile, producerea ambalajelor de hârtie și carton, producerea pastelor făinoase, activități în industria alimentară și de filtrare a apei.

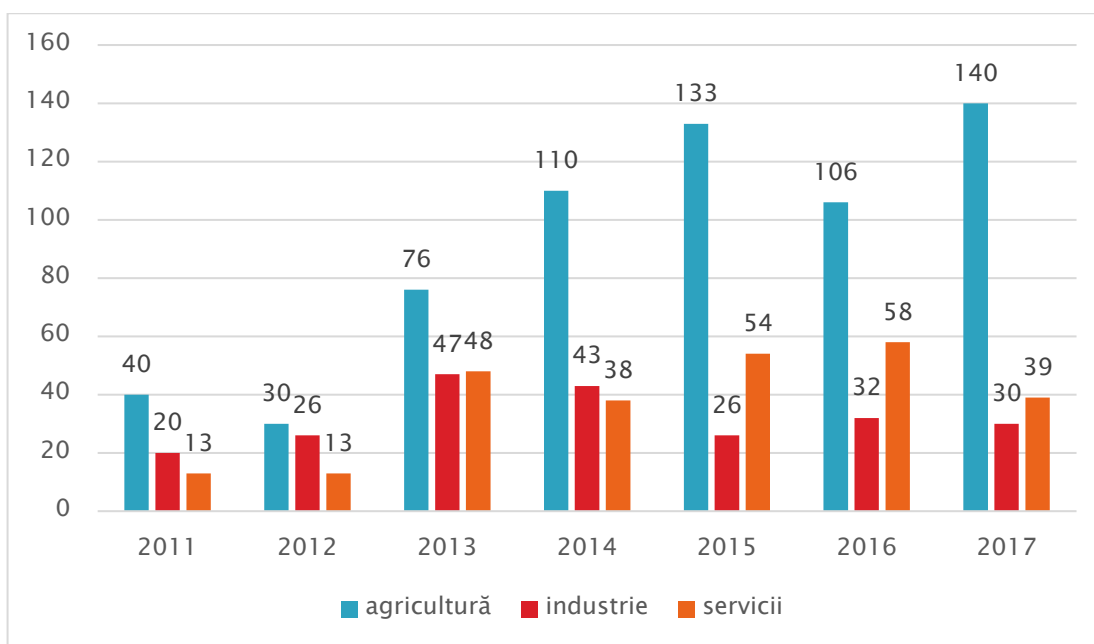

Diagrama 3.10. Evoluția numărului de întreprinderi pe domenii de activitate

Analizate în dinamică întreprinderile beneficiare de finanțare nerambursabilă se constată că, ponderea cea mai mare o dețin cele din agricultură, variind de 43% în anul 2012 până la 67% din total în anul 2017, fapt care suplimentar ne demonstrează că tot mai mulți antreprenori își orientează domeniile de activitate spre agricultură. Întreprinderile care activează în domeniul prestării serviciilor au o pondere de 18%-30% din total, însă în anul 2017 se observă o diminuare cu circa 10% în comparație cu anul precedent. De asemenea se observă că și întreprinderile din industrie au o pondere mai scăzută în anul 2017 comparativ cu anul 2016 cu 2%, constituind 14,4% din totalul întreprinderilor beneficiare de finanțare nerambursabilă.

Analiza provenienței remitențelor relevă faptul că cei **209** beneficiari ai Programului investesc remitențele provenite din munca desfășurată în **30 state**: Italia – 73, Rusia – 39, Marea Britanie – 17, Germania -13, Franța-12, SUA-8, Spania – 7, România – 7, Israel – 7, Portugalia-4, Ucraina -2, Belgia-2, Tailanda-2 și câte un solicitant din Bulgaria, Letonia, Lituania, Turcia, Ungaria, Suedia, Malta, Noua Zeelandă, Australia, Cehia, Polonia, Olanda, Danemarca, Irlanda, Emiratele Arabe Unite și Sudan.

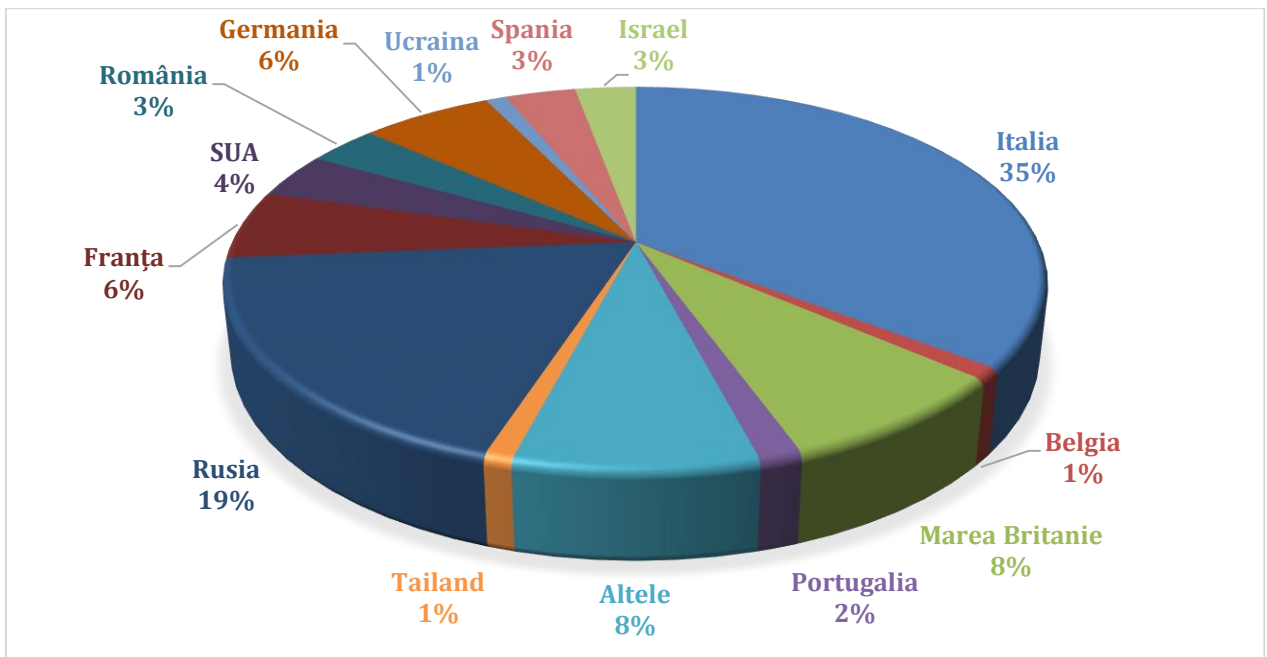

Diagrama 3.9. Țările de origine ale remitențelor

După locul amplasării, menționăm că întreprinderile sunt localizate în **32 raioane** ale republicii. Din totalul întreprinderilor înregistrate – **15,3%** își desfășoară activitatea în mun. Chișinău, iar **84,7%** își desfășoară activitatea în mediul rural.

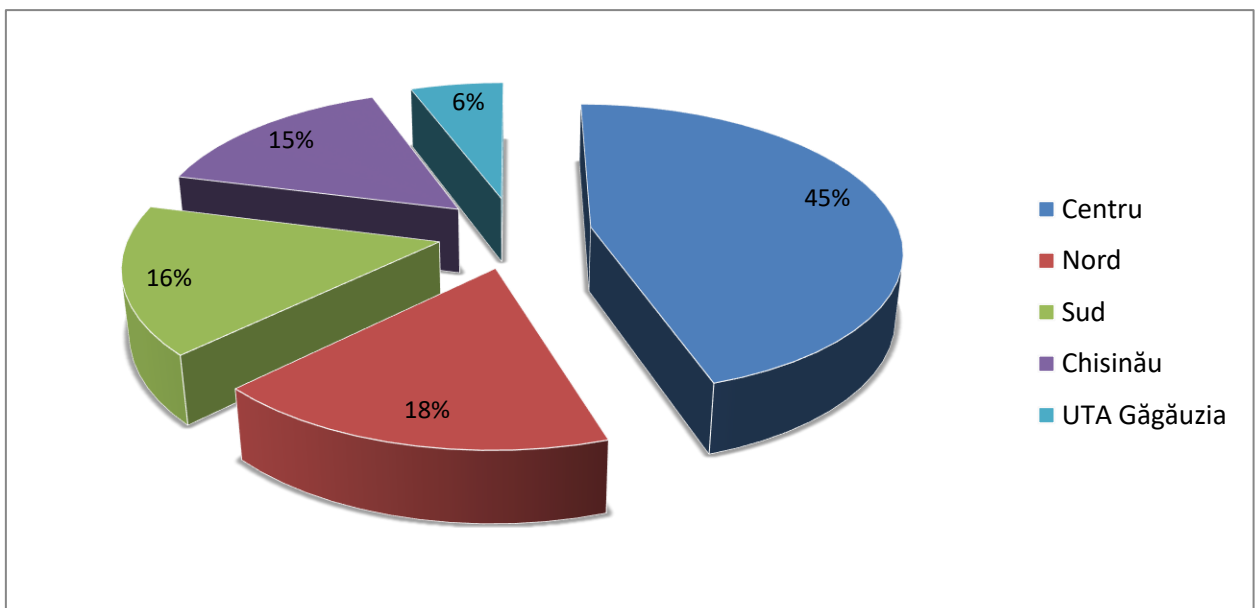
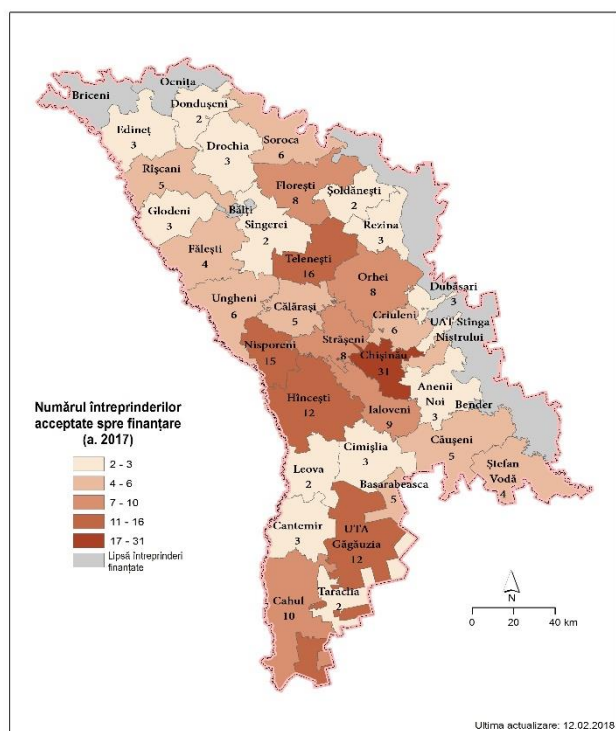

Diagrama 3.11. Distribuția teritorială a întreprinderilor finanțate în anul 2017

Analiza distribuției geografice indică faptul că majoritatea Contractelor de Finanțare Nerambursabilă au fost încheiate cu antreprenori care își desfășoară activitatea în localitățile din zona Centru – 60,3%, fiind urmate de regiunea Sud – 22, 0% și Nord -17,7%. În municipiul Chișinău activează 15,3% din totalul de întreprinderi.

Cele mai multe întreprinderi, beneficiare de Programul PARE 1+1 sunt localizate în municipiul Chișinău - 31 afaceri și în raioanele Telenești și Nisporeni, respectiv câte 16 și 15 întreprinderi. În UTA Găgăuzia și în Hâncești au fost inițiate și dezvoltate câte 12 afaceri, 10 în Cahul, 9 în Ialoveni, câte 8 afaceri în Orhei, Florești și Strășeni, câte 6 întreprinderi în Criuleni, Soroca și Ungheni, urmate de câte 5 întreprinderi în Basarabeasca, Căușeni, Râșcani și Călărași, iar în Fălești și Ștefan Vodă câte 4 întreprinderi. De asemenea, au fost localizate câte 3 afaceri în Edineți, Drochia, Glodeni, Rezina, Dubăsari, Anenii Noi, Cimișlia, Cantemir și câte 2 afaceri în Leova, Taraclia, Șoldănești, Sângerei și Dondușeni.

Figura 3.12. Distribuția pe raioane a beneficiarilor Programului PARE 1+1, anul 2017

Componenta IV. „Monitorizare post-finanțare. Evaluarea Programului”

Un element cheie al Programului PARE 1+1 este componenta de monitorizare și suport post-creare. Procedura de monitorizare și evaluare are două funcții. În primul rând, se asigură mecanismul prin care ODIMM monitorizează progresul companiei-beneficiar în comparație cu planul de afaceri inițial incluzând utilizarea finanțării primite, respectarea procedurilor de utilizare etc. În al doilea rând, se asigură baza pentru elaborarea unei programe de suport în vederea fortificării oricăror puncte slabe existente sau potențiale în dezvoltarea afacerilor și/sau acordarea instruirii sau consultanței necesare pentru sporirea sau maximizarea potențialului de afaceri.

Monitorizarea întreprinderilor beneficiare de finanțare nerambursabilă este efectuată în următoarele scopuri:

- Verificarea corectitudinii investirii resurselor financiare nerambursabile alocate, pentru posturile de investiție menționate în planul de afaceri și stipulate în contractul de finanțare nerambursabilă, pe parcursul perioadei stabilite în contract.
- Pe parcursul perioadei de monitorizare, beneficiarii sunt atenționați despre obligativitatea de a menține neschimbați fondatorii, de a nu modifica activitățile întreprinderii cu cele neeligibile, de a nu comercializa bunurile procurate din contul grantului.
- Totodată, scopul componentei a IV „Monitorizare post-finanțare” este de a acorda suport beneficiarilor Programului în activitatea antreprenorială desfășurată.

În vederea realizării obiectivelor sus-menționate, au fost chestionați antreprenorii cu care au fost semnate contracte de finanțare nerambursabilă, au primit finanțare și sunt în faza de monitorizare.

Pe parcursul anului 2017 au fost monitorizați în teritoriu **298 beneficiari** ai programului „PARE 1+1” din 31 raioane ale țării și telefonic chestionați 500 beneficiari. De asemenea au fost acordate consultații la telefon și în birou la circa 3000 persoane.

În perioada de raportare s-a lucrat intensiv și cu beneficiarii Programului care nu și-au onorat obligațiunile reflectate în contractul de finanțare nerambursabilă. Au fost contactați telefonic antreprenorii beneficiari de grant pentru a le reaminti despre termenul în care urma să investească grantul „PARE 1+1”, au fost transmise somații și prescripții cu referire la datoriile existente, etc. În rezultatul discuțiilor, o parte din beneficiari au prezentat actele financiare justificative privind investirea mijloacelor financiare nerambursabile, care au fost anexate la dosar, alții au returnat suma restantă din grant.

Având în vedere faptul că unii antreprenori nu au reușit să investească grantul în termenii stipulați din motive întemeiate, au fost elaborate și semnate Acorduri adiționale la contractele de finanțare nerambursabilă.

Din discuțiile cu antreprenorii, beneficiari ai Programului de Atragere a Remitențelor în Economie "PARE 1+1", au fost identificate următoarele probleme și obstacole cu care se confruntă:

- ✓ peste 70% din cei intervievați consideră că insuficiența forței de muncă ori calificarea scăzută a acesteia este principalul obstacol pe care îl întâmpină în activitatea antreprenorială. Cel puțin 15% din întreprinzători au investit inclusiv în pregătirea profesională a salariaților nou-angajați;
- ✓ pregătirea insuficientă a antreprenorilor în domeniul dezvoltării și gestionării eficiente a afacerii;
- ✓ insuficiența culturii antreprenoriale;
- ✓ cadrul legal cu numeroase lacune;
- ✓ accesul limitat al tinerilor la credite;
- ✓ tergiversarea procedurilor vamale de către organele de resort;
- ✓ unii antreprenori s-au ciocnit de probleme birocratice în teritoriu (acordarea autorizațiilor, licențelor etc.);
- ✓ nu sunt cunoscute pe deplin beneficiile asocierii antreprenorilor și care sunt posibilitățile de accesare a piețelor externe;

Antreprenorii sunt recunoscători pentru suportul primit prin intermediul Programului „PARE 1+1” și își doresc să existe mai multe Programe și Proiecte similare.

La data de 15 august 2017, prin Hotărârea Guvernului nr. 652 (intrată în vigoare la 18.08.2018) au fost aprobate modificări la Programul de Atragere a Remitențelor în Economie PARE 1+1, care prevăd unele aspecte procedurale și majorarea plafonului finanțării nerambursabile până la 250 000 lei.

III. IMPACTUL PROGRAMULUI „PARE 1+1”

Urmare analizei indicatorilor înregistrați în cadrul Programului, precum și a impactului acestuia, este de menționat următoarele:

- 2310 persoane și-au manifestat interesul de a participa la Programul “PARE 1+1” și a investi remitențele obținute de lucrătorii migranți în peste 40 state ale lumii.
- 1875 persoane au fost instruite în domeniul desfășurării unei afaceri, ceea ce a contribuit la sporirea abilităților de a gestiona o întreprindere, a sporit accesul la informații cu privire la diverse oportunități de dezvoltare a unei afaceri, la socializarea cu alți beneficiari de remitențe.
- 1348 antreprenori au elaborat un plan de afaceri, respectiv au prognozat activitatea întreprinderii pe un termen de cel puțin 3 ani de zile, beneficiind de consiliere referitor la rentabilitatea și oportunitatea implementării proiectului investițional.
- Concomitent, este plauzibil faptul că aproape jumătate din întreprinderile finanțate în cadrul „PARE 1+1” au fost lansate urmare participării beneficiarilor de remitențe la Program (493 întreprinderi din 1136 întreprinderi sunt start-upuri).
- Analiza pe gen elucidează faptul că 32,0% din totalul beneficiarilor PARE 1+1 sunt femei, respectiv 363 întreprinderi sunt create și/sau administrate de femei.
- După criteriul de vârstă, este de evidențiat faptul că 48,9 % din antreprenori sunt tineri cu vârsta până la 35 ani.
- Prin intermediul Programului, cu suportul Uniunii Europene, suma totală a granturilor acordate este de circa 215,8 mil lei, iar investițiile în economie sunt în jur de 697,8 mln lei, respectiv fiecare leu acordat sub formă de grant a generat circa 3,23 lei investiții în economie.
- Peste 50% din beneficiari investesc în domeniul agriculturii, respectiv este îmbunătățită infrastructura agricolă, sunt create lanțuri valorice, se implementează inovații și tehnologii moderne atât în zootehnie, cât și în cultura vegetală.
- Din punct de vedere geografic, majoritatea întreprinderilor sunt create și activează în zona rurală a țării. Astfel, 970 beneficiari își desfășoară activitate în satele și orașelele din țară, iar în mun. Chișinău și Bălți fiind înregistrate 166 întreprinderi, sau 14,6% din totalul beneficiarilor.
- Prin intermediul Programului au fost create 3170 locuri de muncă.